

การทำผลงานทางวิชาการโดยหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรม Doing Academic Works by Avoiding Plagiarism

นนทนันท์ แยมวงษ์¹

Nonthanun YAMWONG

E-Mail: nonthanun.y@pnru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับความรู้เรื่องการทำผลงานทางวิชาการโดยหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรม ปัจจุบันผลงานทางวิชาการทั้งรายงานการวิจัย ตำรา หนังสือของสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งประสบปัญหาการลอกเลียนวรรณกรรม (Plagiarism) โดยการนำเนื้อหาสาระในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ คำ ประโยค เนื้อหาทั้งหมด ภาพหรือแผนภูมิต่าง ๆ รวมถึงการแปลจากภาษาต้นฉบับจากผลงานผู้อื่นมาเสนอ ประหนึ่งว่าเป็นผลงานของตนเองโดยไม่อ้างอิงหรือบอกแหล่งที่มาของข้อมูล การลอกเลียนวรรณกรรมอาจกระทำได้หลายรูปแบบ ส่วนใหญ่มักเป็นการลอกเลียนทั้งหมด (Word-by-word plagiarism) และเป็นการลอกเลียนบางส่วนหรือการถอดความ (Paraphrasing) ที่ทำให้ดูแตกต่างไปจากเดิมจนผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นความคิดของผู้เขียนเองทั้งหมด ซึ่งเสมือนเป็น “การโจรกรรมทางวรรณกรรม” เป็นการบ่งบอกว่าการลอกเลียนผลงานของผู้อื่นนั้นถือว่าการขโมยหรือโจรกรรมทรัพย์สินทางปัญญา เป็นความไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการ แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นไม่มีความตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมในการใช้ข้อมูล ความคิด ผลงานของบุคคลอื่น

คำสำคัญ: การลอกเลียนวรรณกรรม การหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรม

¹ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Abstract

This article aimed to present the knowledge of Plagiarism. Nowadays plagiarism problems involved with many academic works both thesis and research in many higher education institutions by taking contents which one copied in the form of words, sentences, all content, images or charts including translations from the original source of the work of others, as if they were their own works without referencing of information source. Most often word-by-word plagiarism or paraphrasing makes it different from the original paper, so readers understand that the ideas are all belong to the authors themselves, "Plagiarism" a sign that imitation of others is considered theft or robbery of intellectual property. It is an academic dishonesty that showed that the person lacked of aware the ethics of using the data, ideas and word of another as one's own.

Keywords: Plagiarism Information Literacy Ethics of using information

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต่างให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาผลงานทางวิชาการของอาจารย์ หรือบุคลากรสายวิชาการ ในขณะเดียวกันสิ่งที่จะต้องตระหนักในการทำผลงานทางวิชาการคือการลอกเลียนวรรณกรรมถือเป็นโทษที่ร้ายแรงมากสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการลอกเลียนวรรณกรรมโดยการนำผลงานทางวิชาการนั้นเป็นผลงานที่มีลักษณะการเขียนที่เป็นระบบ มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวบรวม และเรียบเรียงเกิดเป็นความรู้ใหม่ ๆ หรือเป็นการต่อยอดความรู้เดิมให้เกิดความรู้ใหม่ การลอกเลียนวรรณกรรมเป็นเรื่องสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาที่สะท้อนถึงความซื่อสัตย์ของผู้ทำผลงานทางวิชาการ โดยในปัจจุบันผลงานทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งประสบปัญหาการลอกเลียนวรรณกรรม (Plagiarism) ไม่ว่าจะเป็นการนำเนื้อหาสาระในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ คำ ประโยค เนื้อหาทั้งหมด ภาพ หรือแผนภูมิต่าง ๆ มาเสนอประหนึ่งว่าเป็นผลงานของตนเองโดยไม่บอกแหล่งที่มาของข้อมูล (สุวิมล ว่องวาณิช; วิไลวรรณ ศรีสงคราม. 2553: ม.ป.พ.) บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกล่าวถึงผลงานทางวิชาการตามประกาศ ก.พ.อ. พ.ศ. 2560 รวมถึงการลอกเลียนวรรณกรรม การหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรม ซึ่งปัญหาที่พบมากคือส่วนใหญ่กระทำผิด เนื่องจากจะเขียนอ้างอิงในบรรณานุกรมเท่านั้นซึ่งไม่ใช่แต่ต้องอ้างอิงในเอกสารด้วย

ผลงานทางวิชาการ

ความหมายของผลงานทางวิชาการ

ผลงานทางวิชาการ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Academic Work โดยคำว่า ผลงานทางวิชาการมีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ ดังนี้

พิสนุ พงศ์ศรี (2551) ได้ให้ความหมายของผลงานทางวิชาการว่า หมายถึง การผลิต หรือเขียนจากการศึกษาค้นคว้าสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือหลายสาขาย่างครอบคลุม ลึกซึ้ง ด้วยการสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้ได้ของใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ถวัลย์ มาศจรัส (2552) ได้ให้ความหมายของผลงานทางวิชาการว่า หมายถึง

เอกสาร หรือหลักฐานที่จัดทำขึ้นจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้จัดทำ โดยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย และได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานในหน้าที่จนเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

กล่าวโดยสรุป ผลงานทางวิชาการ หมายถึง เอกสาร หรือหลักฐานจัดทำขึ้น จากการศึกษาค้นคว้าสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือหลายสาขาอย่างครอบคลุม โดยอาศัย ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้จัดทำโดยการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย และนำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานในหน้าที่จน เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และประโยชน์ต่าง ๆ ตามความต้องการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครได้ส่งเสริม และสนับสนุนให้อาจารย์ หรือบุคลากรสาย วิชาการได้พัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ สิ่งหนึ่งที่ต้องตระหนัก คือ การลอกเลียนวรรณกรรม และจริยธรรมการใช้สารสนเทศ

ประเภทของผลงานทางวิชาการ

(ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรง ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560) ได้แบ่ง ประเภทของผลงานทางวิชาการ ดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 งานวิจัย คำนิยาม ผลงานทางวิชาการที่เป็นงานศึกษาหรืองานค้นคว้า อย่างมีระบบด้วยวิธีวิทยาการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ และมีวัตถุประสงค์ที่ ชัดเจนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล คำตอบหรือข้อสรุปรวมที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทาง วิชาการ หรือเอื้อต่อการนำวิชาการนั้นไปประยุกต์
2. กลุ่มที่ 2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น คำนิยาม ผลงานทางวิชาการอย่างอื่นที่มีใช้เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการ หนังสือ หรือ งานวิจัย โดยปกติหมายถึง สิ่งประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ อาทิ การประดิษฐ์เครื่องทุ่น แรง ผลงานการสร้างสิ่งมีชีวิตพันธุ์ใหม่ วัคซีน สิ่งก่อสร้างหรือผลงานด้านศิลปะ หรือ สารานุกรม รวมถึงงานแปลจากตัวงานต้นงานต้นแบบที่เป็นงานวรรณกรรม หรืองานด้าน ปรัชญาหรือประวัติศาสตร์ หรือวิทยาการสาขาอื่นบางสาขาที่มีความสำคัญและทรงค่า ในสาขาวิชานั้น ๆ ซึ่งเมื่อนำมาแปลแล้ว จะเป็นการเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการที่ ประจักษ์ชัด เป็นการแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือจากภาษาไทยเป็น ภาษาต่างประเทศ หรือแปลจากภาษาต่างประเทศหนึ่งเป็นภาษาต่างประเทศอีกภาษา หนึ่งผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นที่เสนอจะต้องประกอบด้วยบทวิเคราะห์ที่อธิบาย และชี้ให้เห็นว่างานดังกล่าวทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือเสริมสร้าง องค์ความรู้ หรือให้วิธีการที่จะเป็นประโยชน์ต่อสาขาวิชานั้น และแสดงถึงความสามารถ

ในการบุกเบิกในสาขาวิชานั้น สำหรับผลงานที่มุ่งเชิงปฏิบัติจะต้องผ่านการพิสูจน์หรือมีหลักฐานรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบแสดงให้เห็นคุณค่าของผลงาน

3. กลุ่มที่ 3 ผลงานทางวิชาการรับใช้สังคม คำนิยาม ผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ส่งผลให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมโดยประจักษ์ต่อสาธารณะ ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมนี้ต้องเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นทางด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านเกี่ยวกับชุมชน วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม อาชีพ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง คุณภาพชีวิต หรือสุขภาพ หรือเป็นผลงานที่นำไปสู่การจดทะเบียนสิทธิบัตร หรือทรัพย์สินทางปัญญารูปแบบอื่นที่สามารถแสดงได้เป็นที่ประจักษ์ว่าสามารถใช้แก้ปัญหา หรือพัฒนาสังคม และก่อให้เกิดประโยชน์อย่างชัดเจน หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงจากการตระหนัก และการรับรู้ปัญหา และแนวทางแก้ไขของชุมชน

4. กลุ่มที่ 4 ตำรา คำนิยาม งานวิชาการที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนทั้งวิชา หรือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาซึ่งเกิดจากการนำข้อค้นพบจากทฤษฎี จากงานวิจัยของผู้ขอ หรือความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าศึกษาแกนกลาง ซึ่งสัมพันธ์จากทฤษฎี จากงานวิจัยของผู้ขอ หรือความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวบรวม และเรียบเรียง โดยมีโนทัศน์ที่ผู้เขียนกำหนดให้เป็นแกนกลาง ซึ่งสัมพันธ์กับโนทัศน์ย่อยอื่นอย่างเป็นระบบ มีเอกภาพสัมพันธ์ภาพ และ สारัตถภาพตามหลักการเขียนที่ดี ใช้ภาษาที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการ และให้ความรู้ใหม่อันเป็นความรู้สำคัญที่มีผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อวงการวิชาการนั้น ๆ เนื้อหาสาระของตำราต้องมีความทันสมัย ผลงานทางวิชาการที่เป็นตำราอาจได้รับการพัฒนาขึ้นจากเอกสารคำสอนจนถึงระดับที่มีความสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งผู้อ่านอาจเป็นบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้เรียนในวิชานั้น แต่สามารถอ่าน และทำความเข้าใจในสาระของตำราด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องศึกษาในวิชานั้น หนังสืองานวิชาการที่เกิดจากการค้นคว้าศึกษาความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างรอบด้านและลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์สังเคราะห์และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยโนทัศน์หลักที่เป็นแกนกลางและโนทัศน์ย่อยที่สัมพันธ์กัน มีความละเอียดลึกซึ้ง ใช้ภาษาที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการ ให้ทัศนะของผู้เขียนที่สร้างเสริมปัญญาความคิดและสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้แก่สาขานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของหนังสือไม่จำเป็นต้องสอดคล้องหรือเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรหรือของวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร และไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง เนื้อหาสาระของหนังสือต้องมีความทันสมัยเมื่อพิจารณาถึงวันที่ผู้ขอยื่นเสนอข้อกำหนดตำแหน่งทาง

วิชาการหากผลงานทางวิชาการที่เคยเสนอเป็นเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอนไปแล้ว จะนำมาเสนอเป็นหนังสือไม่ได้ บทความทางวิชาการ คำนิยามงานเขียนทางวิชาการซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์ อย่างชัดเจน ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวตามหลักวิชาการ โดยมีการสำรวจ วรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้เขียนแสดง ทักษะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจนด้วย

การลอกเลียนวรรณกรรม

ความหมายของการลอกเลียนวรรณกรรม

การลอกเลียนวรรณกรรม มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Plagiarism ซึ่งมีการบัญญัติศัพท์ในภาษาไทยแตกต่างกัน ราชบัณฑิตยสถาน (2562: ออนไลน์) ได้บัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยสำหรับสาขานิติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ว่า “การลอกเลียนวรรณกรรม” สำหรับสาขาวรรณกรรมบัญญัติว่า “การโจรกรรมวรรณกรรม” สอ เสถบุตร (So Sethaputra. 2553) บัญญัติว่า “การขโมยคัดลอกหนังสือ” และ “การขโมยความคิด” นอกจากนี้ในภาษาไทยมีผู้บัญญัติใช้คำอื่น เช่น การลอกเลียนทางวิชาการ การโจรกรรมวรรณกรรม การขโมยคัดลอกหนังสือ การขโมยความคิด การโจรกรรมผลงานวิจัย การลักลอบงานวิชาการและวรรณกรรม เป็นต้น (กัญญา บุญเกียรติ. 2554) อย่างไรก็ตามบทความนี้ผู้เขียนใช้คำว่า “การลอกเลียนวรรณกรรม” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ ดังนี้

วิไลวรรณ ศรีสงคราม (2554) ให้ความหมายของการลอกเลียนวรรณกรรมว่า หมายถึง การนำเอางานของบุคคลอื่นมาเป็นงานของตนเอง ซึ่งอาจเป็นการลอกเลียนได้ในหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการลอกเลียนภาษาที่ใช้จากแหล่งเริ่มต้นของข้อมูล การดัดแปลงส่วนประกอบของคำบริบทโดยรอบ การสลับของคำที่ใช้ การแทนที่คำโดยใช้คำที่มีความหมายแบบเดียวกันตลอดจนรวมไปถึงการลอกเลียนวรรณกรรมทางความคิด โดยมีจุดสำคัญอยู่ที่การไม่ได้ให้การอ้างอิงกับแหล่งที่มาของข้อมูลว่ามาจากแหล่งเริ่มต้นใด ในขณะที่กัญญา บุญเกียรติ (2554) ให้ความหมายของการลอกเลียนวรรณกรรมว่า หมายถึงการลอกคำ ประโยค เนื้อหา กระบวนการ หรือความคิดของบุคคลอื่นที่อยู่ในรูปของตาราง แผนภูมิภาพ หรือสถิติต่าง ๆ อาจเป็นการคัดลอกคำต่อคำ การลอกเพียง

บางส่วน การถอดความ หรือการสรุปความ แล้วนำเสนอให้ดูเหมือนเป็นความคิดและผลงานของตนเอง โดยมีได้ระบุถึงแหล่งที่มาของข้อเขียนหรือความคิดนั้นด้วยวิธีการอ้างอิงที่สมบูรณ์ ชัดเจน และเป็นหลักสากล ทั้งนี้รวมถึงการลักลอกความคิดจากงานวิชาการและวรรณกรรมของผู้อื่นที่อยู่ในรูปข้อเสนอโครงการและต้นฉบับบทความด้วย จะเห็นได้ว่าความหมายไม่แตกต่างกันมาก กล่าวโดยสรุป การลอกเลียนวรรณกรรม หมายถึง การคัดลอกผลงานหรือความคิดใด ๆ ของผู้อื่นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วารสาร หรืออินเทอร์เน็ตมาเรียบเรียงในผลงานของตนเองโดยไม่อ้างอิงหรือบอกแหล่งที่มาของข้อมูล เสมือนเป็นผลงานหรือความคิดของตนเองซึ่งอาจจะทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การลอกเลียนวรรณกรรมทั้งหมด หรือการลอกเลียนวรรณกรรมบางส่วนเพื่อให้ดูแตกต่างไปจากเดิมจนผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นแนวความคิดของผู้เขียนเองทั้งหมด

ประเภทของการลอกเลียนวรรณกรรม

การลอกเลียนวรรณกรรมสามารถจัดได้หลายประเภท ดังนี้

1. การลอกเลียนวรรณกรรมแบ่งประเภทตามแหล่งที่มาของข้อมูล มี 2 ประเภท ดังนี้ (กัญญา บุญเกียรติ. 2554; เจริญ ตรีศักดิ์. 2554; iParadigms Co. 2002: Online; lbe. 2011)

1.1 การลอกเลียนวรรณกรรมของผู้อื่น (Plagiarism) คือ การนำเนื้อหาสาระในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ คำประโยค เนื้อหาทั้งหมด ภาพหรือแผนภูมิต่าง ๆ รวมถึงการแปลจากภาษาต้นฉบับจากผลงานผู้อื่นมาเสนอประหนึ่งว่าเป็นผลงานหรือความคิดของตนเองโดยไม่อ้างอิงหรือบอกแหล่งที่มาของข้อมูล การลอกเลียนวรรณกรรมของผู้อื่นโดยทั่วไปกระทำใน 2 รูปแบบ คือ การลอกเลียนทั้งหมด และการลอกเลียนบางส่วนหรือการถอดความโดยทำให้ดูแตกต่างไปจากเดิมจนผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นแนวความคิดของผู้เขียนเองทั้งหมด เช่น การทำผลงานทางวิชาการโดยไปลอกข้อความจากหนังสือแล้วไม่ใส่การอ้างอิงแหล่งที่มา เป็นต้น

1.2 การลอกเลียนวรรณกรรมของตนเอง (Self-plagiarism) คือ การนำงานทั้งหมดหรือบางส่วนของตนเองที่เคยเผยแพร่มาแล้วมาใช้ซ้ำให้ดูเหมือนเป็นงานใหม่ โดยไม่ระบุว่าเป็นงานเขียนที่ปรากฏในที่อื่นมาแล้ว ซึ่งอาจเป็นงานเขียนของตนเองหรืองานเขียนร่วมกับผู้อื่น เช่น การนำเนื้อหาจากหนังสือที่ตนเองเคยตีพิมพ์

เผยแพร่แล้วมาเขียนใหม่โดยการคัดลอกข้อความกว่าครึ่งให้ดูเหมือนว่าเป็นงานใหม่ เป็นต้น

2. การลอกเลียนวรรณกรรมแบ่งประเภทตามเจตนา มี 2 ประเภท ดังนี้ (กัญจนา บุญยเกียรติ. 2554; Enger; & Pull. 2011)

2.1 การลอกเลียนวรรณกรรมแบบตั้งใจ (Deliberated plagiarism) หมายถึง การที่บุคคลมีเจตนาหรือตั้งใจลอกเลียนงานวรรณกรรมของผู้อื่นทั้งที่ทราบว่าเป็นการประพฤติดังกล่าวแล้วเสนอว่าเป็นงานของตนเองโดยปราศจากการอ้างอิงหรือบอกแหล่งที่มาของข้อมูล รวมถึงการอ้างอิงที่เป็นเท็จเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือต่อผลงานของตนเองด้วย เช่น การใส่อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในผลงานทางวิชาการแบบไม่เป็นความจริง หรือการปั้นข้อมูลขึ้นมา เป็นต้น

2.2 การลอกเลียนวรรณกรรมแบบไม่ตั้งใจ (Unintentional plagiarism) หมายถึง การที่บุคคลไม่มีเจตนาจะลอกเลียนวรรณกรรมของผู้อื่นแล้วนำมาเป็นของตนเอง แต่เป็นเพราะไม่มีความเข้าใจถึงขอบเขตของการลอกเลียนวรรณกรรม และขาดความรู้เรื่องหลักเกณฑ์การอ้างอิงที่ถูกต้อง เช่น การเขียนบรรณานุกรมไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์มาตรฐานสากล หรือไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ กำหนดไว้เนื่องจากผู้ทำผลงานทางวิชาการไม่มีความเข้าใจในรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง เป็นต้น

3. การลอกเลียนวรรณกรรมแบ่งประเภทการอ้างอิง มี 2 ประเภท ดังนี้ (กัญจนา บุญยเกียรติ. 2554; iParadigms Co. 2002: Online)

3.1 การไม่อ้างอิงแหล่งที่มา (Source not cited) คือ การนำบางส่วนหรือทั้งหมดของผลงานหรือความคิดของผู้อื่นมาใช้ในผลงานของตนเองโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา ทำให้ดูเหมือนเป็นผลงานหรือความคิดของตนเองทั้งนี้การเขียนเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป (Common knowledge) ที่เป็นที่ยอมรับกันดีอยู่แล้วนั้นไม่จำเป็นต้องอ้างอิง เช่น ปรากฏการณ์ธรรมชาติโดยทั่วไป สูตรคณิตศาสตร์พื้นฐาน นิทาน นิยายปรัมปรา เรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่ไม่ใช่บันทึกประวัติศาสตร์ของผู้ใดผู้หนึ่ง เป็นต้น แต่ถ้าเป็นผลงานที่เกิดจากการคิดค้นหรือวรรณกรรมของผู้อื่นต้องอ้างอิงเสมอ

3.2 การอ้างอิงแหล่งที่มาไม่สมบูรณ์ (Source cited, but still plagiarized) คือ มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล แต่ไม่ถูกต้องหรือครบถ้วนจึงยังจัดอยู่ในข่ายการลอกเลียนวรรณกรรม

นอกจากนี้การลอกเลียนวรรณกรรมยังหมายถึงพฤติกรรมอื่น เช่น การส่งผลงานที่มีผู้เขียนร่วมไปตีพิมพ์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เขียนร่วมการลอก การบ้านหรือรายงานของเพื่อนถึงแม้เพื่อนจะอนุญาตก็ตามการนำภาพ ตาราง แผนภูมิ และกราฟจากเว็บไซต์มาใช้โดยไม่อ้างอิง เป็นต้น การนำเอารูปภาพ ภาพวาด และ แผนภูมิ จากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จะต้องขออนุญาตเจ้าของเป็นลายลักษณ์อักษรเสมอ จึงจะถือว่าเหมาะสมที่สุดงานวรรณกรรมไม่ว่าสาขาใดเกิดจากความคิดและปัญญาของผู้เขียนเป็นหลัก และไม่ว่าอยู่ในรูปแบบใด ๆ เช่น สิ่งตีพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น จัดเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ การลอกเลียนโดยความตั้งใจหรือไม่ก็ตามจัดว่าเป็นพฤติกรรมที่ฉ้อฉลเข้าข่ายการเป็น โจรกรรมทรัพย์สินประเภทหนึ่ง (กัญจนา บุญเกียรติ: 2554) ผู้เขียนสามารถอาศัย ผลงานของผู้อื่นเพื่อเป็นฐานต่อยอดความคิดหรือเป็นจุดเริ่มต้นที่จำเป็นได้แต่พึงอ่าน และทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของงานของผู้อื่นก่อนแล้วนำมาเขียนด้วยรูปแบบ และ ภาษาของตนเองโดยมีการอ้างอิงอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

การหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรม

ในการเขียนผลงานวิชาการผู้เขียนจำเป็นต้องค้นคว้าข้อมูลจากหลายแหล่ง โดยนำข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้และความคิดของผู้อื่นมาประกอบการศึกษาค้นคว้าเพื่อ สร้างสรรค์งานวิชาการซึ่งหากไม่ใช่ความรู้โดยทั่วไปที่เป็นข้อยกเว้นไม่ต้องอ้างอิง แหล่งที่มาของข้อมูลการระบุแหล่งที่มาของความคิดหรือข้อความที่นำมาเรียบเรียงใน ผลงานของตน เป็นการแสดงถึงจริยธรรมของผู้เขียนในการเคารพและให้เกียรติผู้เขียน เดิมและมีประโยชน์สำหรับผู้อ่านทำให้ทราบแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ งานเขียนที่มีการอ้างอิงอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจะเป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ (พวา พันธุ์เมฆา; และ พัทธา สุทธิสำแดง: 2548; อัญชลี กล้าเพชร; และจุฑารัตน์ ปานผดุง: 2553; ประภาส พาวิรัตน์: 2553) ดังนั้นผู้เขียนผลงานวิชาการจึงควรให้ความสำคัญกับการอ้างอิงแหล่งข้อมูลและเขียนอ้างอิงให้ถูกต้องตามมาตรฐานที่สถาบัน กำหนดไว้การหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรมนั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ของข้อมูล ซึ่งกระทำใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การเขียนการอ้างอิง การเขียนอัญประกาศ และการเขียนบรรณานุกรม ดังนี้

1. การเขียนการอ้างอิง (Citation) คือ การบอกแหล่งของข้อความที่ผู้เขียนนำมาอ้างอิงประกอบการเรียบเรียงผลงานวิชาการรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารทางวิชาการมี 2 แบบ (พวา พันธุ์เมฆา; และพัชรา สุทธิสำแดง: 2548; ประภาส พวินันท์: 2553)

1.1 การอ้างอิงที่แยกจากเนื้อหา ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.1.1 การอ้างอิงที่อยู่ตอนล่างของหน้า ซึ่งเรียกว่าเชิงอรรถหรือการอ้างแบบเชิงอรรถ (Footnote reference) เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความไม่ต่อเนื่องของเนื้อหาเช่นการอ้างอิงแบบในวงเล็บ จึงได้มีการเขียนรายการอ้างอิงไว้ด้านล่างของแต่ละหน้า โดยการใส่เครื่องหมายดอกจันทน์ (*) หรือตัวเลข (¹) แทรกไว้ในเนื้อหาเพื่อโยงไปยังรายการอ้างอิงแบบเชิงอรรถด้านล่างของแต่ละหน้า

1.1.2 การอ้างอิงที่อยู่ท้ายบท หรือแบบท้ายบท หรือรายการโน้ตอ้างอิงท้ายเอกสาร (Endnote Reference) จุดมุ่งหมายในการอ้างอิงแบบท้ายบทเหมือนกันกับการอ้างอิงเหมือนแบบเชิงอรรถทุกประการ ต่างกันที่อยู่ที่สุดท้ายหลังจบแต่ละบทของบทนิพนธ์ และตัวเลขจะเรียงลำดับไปเรื่อย ๆ จนจบบท เมื่อขึ้นบทใหม่ให้นับ 1 ใหม่ ซึ่งแยกได้ 2 ลักษณะ (1) การอ้างอิงที่อยู่ท้ายบท เรียงตามลำดับการอ้างอิงสำหรับบทนิพนธ์ที่มีการแบ่งบทเป็นหลาย ๆ บท (2) การอ้างอิงที่อยู่ท้ายบท เรียงตามลำดับการอ้างอิงสำหรับบทนิพนธ์ที่ไม่มีการแบ่งบท เช่น รายงานการวิจัย บทความวิชาการ เป็นต้น

1.2 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text citation) หรือการอ้างอิงแบบในวงเล็บ (Parenthetical and author-date citation) โดยการแทรกรายการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาทุกครั้งที่น่าข้อมูลประกอบการค้นคว้า การอ้างอิงแบบนี้ทำให้ผู้อ่านทราบที่มาของข้อมูลทันที แต่ทำให้เนื้อหาที่น่าเสนอไม่ต่อเนื่องและสร้างความรำคาญให้แก่ผู้อ่านได้ ดังนั้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าวจึงใส่เฉพาะรายการผู้แต่ง ปีที่พิมพ์และเลขหน้าไว้ในวงเล็บเท่านั้น ส่วนรายละเอียดให้ไปดูยังบรรณานุกรม ซึ่งการอ้างอิงแบบนี้เป็นที่นิยมมากเนื่องจากเขียนสั้นและสะดวก

2. การเขียนอัญประกาศ (Quotation) คือ ข้อความที่ลอกมา แปลถอดความ หรือสรุปความมาจากคำพูดหรือข้อเขียนของบุคคลอื่นเพื่อนำมาประกอบในการเรียบเรียงผลงานวิชาการเมื่อศึกษาหาความรู้จากทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาถ้อยแถลงเป็นเนื้อหาของผลงานวิชาการ บางครั้งอ่านพบข้อความสำคัญมาก ควรคัดลอก

มาไว้ในส่วนเนื้อหา หรือพบข้อความที่เขียนอธิบายไว้อย่างดีมาก หากเรียบเรียงเป็นคำพูดของนักศึกษาเองอาจดีไม่เท่า หรือเป็นข้อความที่ต้องการนำมาอ้างอิงเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตนหรือเพื่อการวิเคราะห์วิจารณ์ ลักษณะดังกล่าวควรจัดทำเป็นอัญประกาศ เพื่อเป็นการป้องกันการลอกเลียนวรรณกรรม การเขียนอัญประกาศมี 2 รูปแบบได้แก่

2.1 อัญประกาศตรง (Direct quotation) คือ ข้อความที่คัดลอกมาตรงตามฉบับเดิมทุกประการในการเขียนเพื่อหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรม ผู้เขียนจะต้องใช้เครื่องหมายคำพูด “...” คร่อมข้อความที่คัดลอกมานั้น หรือในกรณีที่ข้อความยาวมากกว่า 4 บรรทัด ให้เขียนแยกจากย่อหน้าบนและล่าง 2 ช่วงบรรทัดพิมพ์ปกติและต้องย่อหน้าเข้ามา 3 ช่วงตัวอักษรทุกบรรทัด และให้ห่างจากขอบหลังสามช่วงตัวอักษร ถ้าต้องการละข้อความบางตอนในอัญประกาศตรง ให้ใส่จุดไข่ปลาสามจุดแทนไว้พร้อมทั้งเว้นระยะหนึ่งช่วงตัวอักษรทั้งตอนต้นและตอนท้ายของจุดไข่ปลา

2.2 อัญประกาศรอง (Indirect Quotation) คือ ข้อความที่แปลเก็บความ ถอดความ หรือสรุปความมาจากต้นฉบับ ซึ่งการถอดความ (Paraphrase) เป็นการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ดังเช่นในกรณีต้นฉบับเป็นภาษาต่างประเทศหรือบทร้อยกรองต้องแปลหรือตีความหมายก่อน ซึ่งไม่ต้องไม่แปลประโยคต่อประโยคหรือทั้งย่อหน้า จากนั้นผู้เขียนจึงนำมาเรียบเรียงเนื้อหาด้วยสำนวนภาษาของตนเอง โดยข้อความที่เรียบเรียงใหม่นั้นต้องถูกต้องและได้ใจความครบถ้วนตามต้นฉบับเดิมส่วนการสรุปความ (Summarizing) เป็นการถ่ายทอดโดยย่อความเฉพาะเนื้อหาสาระสำคัญของข้อความในต้นฉบับเดิมด้วยถ้อยคำของตนเอง มีลักษณะคล้ายกับวิธีถอดความแต่ข้อความที่สรุปมาจะสั้นและกระชับกว่าข้อความเดิมมาก ทั้งการเขียนอัญประกาศรองต้องมีการอ้างอิงตามรูปแบบการเขียนการอ้างอิงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งทุกครั้ง

3. การเขียนบรรณานุกรม (Bibliography) หมายถึง รายการทรัพยากรสารสนเทศที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด ได้แก่ หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สื่อโสตทัศน และแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการรวบรวมแหล่งข้อมูลที่ผู้เขียนใช้ประกอบการค้นคว้าและใช้อ้างอิงในการเขียนรายงาน ภาคนิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ และบทนิพนธ์ทุกชนิด บรรณานุกรมจะเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้มีการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และหากผู้อ่านต้องการค้นคว้าเพิ่มเติมก็จะทราบแหล่งที่จะหาความรู้เหล่านั้นได้ทันที (พวา พันธุ์เมฆา; และ พัชรา สุทธิสำแดง. 2548; อัญชลี กล้าเพชร; และ จุฑารัตน์ ปานผดุง.2553; ประภาส พาวิพันธ์. 2553)

บรรณานุกรมเป็นการอ้างอิงที่อยู่ท้ายเล่มของผลงานวิชาการบางครั้งเรียกว่า “การอ้างอิงท้ายเล่ม” ซึ่งมีรูปแบบเดียวกันกับ เอกสารอ้างอิง ต่างกันที่คำว่า “เอกสารอ้างอิง” หมายถึง การรวบรวมเฉพาะรายการที่ถูกอ้างไว้ในส่วนเนื้อเรื่องเท่านั้นดังนั้นจำนวนรายการเอกสารที่อ้างอิงในส่วนท้ายเรื่องจึงต้องมีจำนวนเท่ากับรายการที่ถูกอ้างอิงไว้ในส่วนเนื้อเรื่องแต่บรรณานุกรมมีรายการเท่ากับหรือมากกว่ารายการที่ถูกอ้างอิงไว้ในส่วนเนื้อเรื่อง

รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมมีหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานศึกษาที่ผู้เรียนสังกัดและนโยบายการจัดพิมพ์ของสำนักพิมพ์ แหล่งเงินทุน องค์กรที่สังกัดหรือการประชุม ซึ่งรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมต้องสอดคล้องกับรูปแบบการเขียนการอ้างอิง และต้องเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งผลงาน หากไม่มีการกำหนดรูปแบบการเขียนที่แน่นอน ผู้เขียนสามารถเลือกรูปแบบที่เป็นมาตรฐานรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง รูปแบบบรรณานุกรมตามสาขาวิชาที่นิยมใช้และเป็นมาตรฐานสากล ได้แก่ (อัญชลี กล้าเพชร; และจุฑารัตน์ ปานผดุง: 2553; ประภาส พาวินันท์: 2553; iParadigms Co. 2002: Online)

1. รูปแบบเอพีเอ (American Psychological Association: APA style) กำหนดโดย สมาคมจิตวิทยาอเมริกัน และเป็นรูปแบบการลงรายการบรรณานุกรมที่ได้รับความนิยมมากในวรรณกรรมทางด้านสังคมศาสตร์ เช่น สาขาจิตวิทยาการศึกษา ศักยภาพศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เป็นต้น

2. รูปแบบเอ็มแอลเอ (Modern Language Association: MLA style) กำหนดโดยสมาคมภาษาศาสตร์ใหม่เป็นรูปแบบการลงรายการบรรณานุกรมของที่ได้รับความนิยมใช้มากในวรรณกรรมสาขาการศึกษาภาษาอังกฤษวรรณคดีเปรียบเทียบ วรรณกรรมวิจารณ์และบางสาขาในหมวดมนุษยศาสตร์

3. รูปแบบมหาวิทยาลัยชิคาโก (The University of Chicago) กำหนดโดยมหาวิทยาลัยชิคาโกประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นรูปแบบการลงรายการบรรณานุกรมที่ได้รับความนิยมใช้มากในวรรณกรรมสาขามนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปะปัจจุบันรูปแบบนี้ได้ปรับปรุงและพัฒนาเป็นครั้งที่ 15

4. รูปแบบฮาร์วาร์ดกำหนดโดยหน่วยงานบริการสิ่งพิมพ์รัฐบาลออสเตรเลีย (Australian Government Publishing Service: AGPS) เป็นรูปแบบการลงรายการบรรณานุกรมที่ได้รับความนิยมใช้มากในสาขาวิทยาศาสตร์ 5. รูปแบบแวนคู

เวอร์กำหนดโดย หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (National Library of Medicine: NLM) เป็นรูปแบบการลงรายการบรรณานุกรมที่ได้รับความนิยมใช้มากในสาขา แพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์การแพทย์

แนวทางการทำผลงานทางวิชาการโดยหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรม

ปัจจุบันผลงานทางวิชาการถือเป็นข้อมูลสำคัญที่สุดเพื่อแสดงให้เห็นว่า อาจารย์ หรือบุคลากรสายวิชาการได้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นความก้าวหน้าทาง วิชาการและการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นผลงานที่ทรงคุณค่าทั้งนี้การไม่อ้างอิง เจ้าของงานเขียนต้นฉบับหรือแสดงให้ผู้อ่านได้ทราบแหล่งที่มาของข้อมูลถือว่าเป็นการ ลอกเลียนวรรณกรรมและอาจเกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์วรรณกรรมนอกจากนี้ การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลทำให้ผู้อ่าน และนักวิชาการได้ตรวจสอบความถูกต้อง และคุณภาพของข้อมูลที่น่ามาประกอบการเขียนรวมทั้งใช้ประเมินค่าความพยายาม และความตั้งใจของผู้เขียนโดยปริยาย และลักษณะข้อมูลที่นำมาอ้างอิงจะเป็นตัวบ่งชี้ คุณภาพได้อย่างชัดเจน แนวทางการทำผลงานทางวิชาการโดยหลีกเลี่ยงการลอกเลียน วรรณกรรม

1. การตระหนักรู้ถึงรูปแบบการลอกเลียนวรรณกรรม
2. การอ้างอิงทุกครั้งที่น่าผลงานของผู้อื่นมาใช้ หรือแม้กระทั่งผลงานของตนเอง ก็ตาม
3. การถอดความ หรือการนำข้อความของผู้อื่นมาเขียนใหม่โดยให้คงความหมาย เดิมไว้
4. การใช้เทคนิคการตรวจจับการลอกเลียนวรรณกรรม มีหลายวิธีด้วยกัน แต่ที่นิยมใช้ มี 2 วิธี (กัญญา บุญเกียรติ: 2554) คือ
 - 1) การตรวจจับการลอกเลียนวรรณกรรมโดยใช้บุคคล แบ่งออกเป็น การใช้สามัญสำนึก กับการใช้วิเคราะห์ทางด้านภาษา
 - 2) การตรวจจับโดยใช้ซอฟต์แวร์ ตรวจสอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใน ปัจจุบันมีหลายโปรแกรม เช่น โปรแกรมอักขรวิสุทธิ์ โปรแกรมเทิร์นอิตอน เป็นต้น

บทสรุป

ความสำคัญอย่างยิ่งในการหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรมสำหรับการ ทำผลงานทางวิชาการคือการให้เกียรติเจ้าของผลงานเดิม หรือทว่าจำเป็นอย่างยั้งต้องให้

ข้อมูล ความคิด ผลงานของบุคคลอื่นรวมถึงผลงานของตนเองโดยไม่ได้อ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อมูลควรตระหนักถึงการลอกเลียนวรรณกรรมและสามารถหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรมได้และอธิบายและให้ความสำคัญในเรื่องการลอกเลียนวรรณกรรมตลอดจนต้องตระหนักอยู่เสมอว่าข้อมูล หรือข้อความใดที่มาจากแหล่งใดจำเป็นต้องอ้างอิงถึงที่มาของข้อมูล ทั้งยังไม่ให้เกิดการลอกเลียนวรรณกรรมแบบไม่ได้ตั้งใจรวมถึงการทำผลงานทางวิชาการต้องคำนึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและจริยธรรมการใช้สารสนเทศ ได้แก่ ลิขสิทธิ์ ทรัพย์สินปัญญา การใช้งานโดยธรรม การลอกเลียนวรรณกรรม เป็นต้น การใช้โปรแกรมต่าง ๆ เพื่อตรวจจับการลอกเลียนวรรณกรรมทั้งแบบฟรีแวร์ และแบบเชิงพาณิชย์ เช่น โปรแกรมอักขรวิสุทธิรวมถึงวิธีการหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรมว่าสามารถทำได้โดยวิธีใดบ้าง เช่น การเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง เป็นต้น

ดังนั้นผู้ทำผลงานทางวิชาการจำเป็นต้องแสวงหาความรู้และสร้างผลงานทางวิชาการภายใต้จริยธรรมทางวิชาการตามมาตรฐานความถูกต้องที่ผู้อยู่ในวงวิชาการพึงปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำที่เข้าข่ายการลอกเลียนวรรณกรรม และวิธีการหลีกเลี่ยงการลอกเลียนวรรณกรรมโดยการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลต้องพึงปฏิบัติเพื่อให้เกิดความต้องในการนำข้อมูล ความคิด ผลงานของบุคคลอื่นมาใช้เพื่อประกอบการทำผลงานทางวิชาของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา บุญเกียรติ. (2554). *การล้กลองงานวิชาการและวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจริญ ตรีศักดิ์. (2549, มกราคม-เมษายน). การลอกเลียนวรรณกรรม : ความต่างพ้อยทางวิชาการ. *ไทยเสัศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ*. 11(1): 71-78.
- ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2560.
- ประภาส พวีนนท์. (2553, กรกฎาคม-กันยายน). การอ้างอิงในงานวิชาการ (1): การอ้างอิงในเนื้อหา. *วารสารรวมคำแหง*. 27(3): 126-139.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2552). *นวัตกรรมการศึกษาชุด KM (Knowledge management) : ภูมิปัญญาสร้างสรรค์การจัดทำนวัตกรรมการศึกษาและการพัฒนาผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ธาธอักษร.
- พิสนุ พองศรี. (2551). 87 เคล็ดลับ : เทคนิคการทำผลงานทางวิชาการ. กรุงเทพฯ: เพชรรุ่งเรืองการพิมพ์.
- พวา พันธุ์เมฆา; และ พัชรา สุทธิสำแดง. (2548). อัญประภาษ การอ้างอิง และบรรณานุกรม. ใน *ทักษะการรู้สารสนเทศ*. หน้า 155-182. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลวรรณ ศรีสงคราม.(2554). *การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องการลอกเลียนวรรณกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีบนพื้นฐานผลการวิจัยสำรวจและการวิเคราะห์เอกสาร*. วิทยานิพนธ์ ค.ด.(วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี กล้าเพชร; และจุฑารัตน์ ปานผดุง. (2553). การอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมในเอกสารทางวิชาการ. *วารสารวิทยบริการ*.21(3): 144-156.
- Enger, Jennie;&Pull, Mary. (2011). *Exposing the “Root” of Plagiarism*. Retrieved January 15, 2018, from http://www.ndsu.edu/fileadmin/cfwriters/Plagiarism_article_March2011.docx

- Ibe, Bede C. (2011, January). Duplicate and Redundant Publications What Authors and Editors Need to Know?. *Nigeria Journal of Paediatrics*. 38(1): 1-3.
- iParadigms Co. (2002). *Types of Plagiarism*. Retrieved January 15, 2019, from https://turnitin.com/research_site/print.html
- Ramzan, Muhammad; et al. (2012, July). Awareness about plagiarism amongst university students in Pakistan. *Higher Education*. 64(1): 73-84.
- Smith, Malcolm., Ghazail, Noorlalia. &Minhad, Siti Fatimah Noor. (2007). Attitudes Towards Plagiarism Among Undergraduate Accounting Students: Malaysian Evidence. *Asian Review of Accounting*. 15(2): 122-146.
- So Sethaputra. (2553). *New Model English-Thai Dictionary*. Revised Edition. Bangkok: Prima.
- Winkler, Anthony C; &McCuen, Jo Ray. (1979). *Writing the Research Paper : a Handbook*. New York : Harcourt Brace Jovanovich.